

Sygn. akt III CNP 71/08

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 4 czerwca 2009 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Henryk Pietrkowski (przewodniczący)

SSN Krzysztof Pietrzykowski

SSN Marek Sychowicz (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku wierzyciela Instytutu Zootechniki w K.
przeciwko dłużnikowi A. G.

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 4 czerwca 2009 r.,

skargi dłużnika o stwierdzenie niezgodności z prawem
prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego
z dnia 10 października 2005 r.,

**stwierdza, że zaskarżone postanowienie jest niezgodne
z prawem.**

Uzasadnienie

Na wniosek Instytutu Zootechniki w K. z dnia 16 lipca 2004 r. Komornik Sądowy Rewiru III przy Sądzie Rejonowym wszczął postępowanie egzekucyjne przeciwko A. G. o wyegzekwowanie świadczenia pieniężnego w kwocie 2 391 883,42 zł (należność główna wraz z odsetkami). Egzekucja została skierowana do nieruchomości. Komornik wezwał dłużnika do zapłaty długu i złożył wniosek o dokonanie w księdze wieczystej wpisu o wszczęciu egzekucji. W dniu 2 sierpnia 2004 r. wierzyciel, uznając że wobec wartości nieruchomości i skierowania do niej egzekucji przez innych wierzycieli nie ma szans na skuteczne wyegzekwowanie jego należności, wniósł o umorzenie postępowania egzekucyjnego. Komornik na podstawie art. 825 pkt 1 k.p.c. umorzył postępowanie i postanowieniem z dnia 20 października 2004 r. ustalił koszt egzekucji na kwotę 68 760 zł (68 700 zł tytułem opłaty egzekucyjnej – jako trzydziestokrotność wysokości prognozowanego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w państwowej sferze budżetowej i 60 zł tytułem zwrotu wydatków) oraz wezwał dłużnika do uiszczenia tej należności w terminie 14 dni od dnia doręczenia postanowienia. Sąd Rejonowy postanowieniem z dnia 3 marca 2005 r. oddalił skargę dłużnika na postanowienie Komornika, a Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 10 października 2005 r. oddalił zażalenie dłużnika na postanowienie Sądu Rejonowego. Sąd Okręgowy uznał, że skoro umorzenie postępowania egzekucyjnego nastąpiło na wniosek wierzyciela złożony przed upływem roku od dnia otrzymania wniosku o wszczęcie egzekucji, Komornik zasadnie, na podstawie art. 49 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (obecnie tekst jedn.: Dz.U. z 2006 r. Nr 167, poz. 1191 ze zm.; dalej – „u.k.s.e”) w brzmieniu obowiązującym w chwili wydania przez niego postanowienia, tj. w brzmieniu obowiązującym do wejścia w życie ustawy z dnia 24 września 2004 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 236, poz. 2356; dalej – „ustawa z dnia 24 września 2004 r.”), ustalił koszt egzekucji i obciążył nim dłużnika.

W dniu 10 sierpnia 2006 r. dłużnik wniósł skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego z dnia 10 października 2005 r. Podstawą skargi jest naruszenie prawa materialnego – art. 49 u.k.s.e. w brzmieniu obowiązującym do wejścia w życie ustawy z dnia 24 września 2004 r. przez nieuwzględnienie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 17 maja 2005 r., sygn. akt P 6/04 (Dz. U. Nr 94, poz. 796) oraz („z ostrożności”) przez ustalenie opłaty egzekucyjnej wyższej niż trzydziestokrotna wysokość prognozowanego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w państwowej sferze budżetowej. Postanowieniem z dnia 26 kwietnia 2007 r. Sąd Najwyższy odrzucił skargę jako niedopuszczalną, gdyż wniesioną od orzeczenia sądu drugiej instancji niekończącego postępowania. Postanowieniem z dnia 18 grudnia 2008 r. Sąd Najwyższy na podstawie art. 401¹ k.p.c., ze względu na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 1 kwietnia 2008 r., sygn. akt SK 77/06 (Dz.U. Nr 43, poz. 189), wznowił postępowanie zakończone jego postanowieniem z dnia 26 kwietnia 2007 r. i uchylił to postanowienie.

Rozpoznając skargę dłużnika o stwierdzenie niezgodności z prawem postanowienia Sądu Okręgowego w K. z dnia 10 października 2005 r. Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wyrokiem z dnia z dnia 17 maja 2005 r., P 6/04 (Dz. U. Nr 94, poz. 796), Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że art. 49 zdanie drugie i trzecie w związku z art. 45 ust. 2 u.k.s.e. w brzmieniu obowiązującym do wejścia w życie ustawy z dnia 24 września 2004 r. jest niezgodny z art. 2 Konstytucji. Przepisy uznane tym wyrokiem za niezgodne z Konstytucją utraciły moc obowiązującą (art. 190 ust. 1 i 3 Konstytucji). Wprawdzie obowiązywały one w czasie wydawania przez Komornika postanowienia o ustaleniu kosztów postępowania egzekucyjnego i w czasie rozstrzygnięcia skargi dłużnika na tę czynność przez sąd pierwszej instancji, ale w czasie wydawania zaskarżonego postanowienia przepisy te już nie obowiązywały. Sąd Okręgowy powinien był rozstrzygnąć skargę na czynności komornika uwzględniając stan prawny ukształtowany wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego. Oparcie przezeń rozstrzygnięcia sprawy na przepisach, które jako niezgodne z Konstytucją utraciły moc, stanowi oczywiste naruszenie prawa, uzasadniające stwierdzenie niezgodności z prawem zaskarżonego postanowienia.

Oceny tej nie zmienia fakt, że w czasie wydawania zaskarżonego postanowienia obowiązywał przepis art. 49 u.k.s.e. ustalony ustawą z dnia 24 września 2004 r., który w ust. 1 zdanie trzecie stanowił, że całą opłatę stosunkową komornik pobiera również w wypadku umorzenia postępowania na wniosek wierzyciela oraz na podstawie art. 823 k.p.c. Przepis ten, jako nieobowiązujący w czasie ustalenia kosztu egzekucji przez Komornika, nie znajdował bowiem zastosowania do ustalenia tego kosztu. Na jego niekonstytucyjność zwrócił uwagę Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 7 maja 2005, sygn. akt P 6/04, a później, wyrokiem z dnia 8 maja 2006 r., sygn. akt P 18/05 (Dz. U. Nr 167, poz. 1191), stwierdził, że jest on niezgodny z art. 2 Konstytucji.

Artykuł 49 u.k.s.e. w brzmieniu obowiązującym w czasie orzekania przez Sąd Okręgowy stanowił w ust. 1 zdanie drugie, że opłatę ustala się w wysokości odpowiedniej do poniesionych przez komornika wydatków, nakładu jego pracy oraz wartości wyegzekwowanej części świadczenia zgłoszonego do egzekucji, a w ust. 2, że w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zmniejszyć wysokość opłaty. Wprawdzie unormowanie to – jak wyżej wskazano – nie znajdowało wprost zastosowania do ustalenia przez Komornika postanowieniem z dnia 20 października 2004 r. kosztu egzekucji, ale wobec braku wśród przepisów, które miały wówczas zastosowanie, przepisu regulującego pobieranie opłaty w wypadku umorzenia postępowania egzekucyjnego na wniosek wierzyciela, w szczególności gdy nie doszło do wyegzekwowania żadnej części świadczenia, jego wzięcie pod uwagę powinno doprowadzić Sąd Okręgowy do częściowego uwzględnienia skargi dłużnika na postanowienie Komornika o ustaleniu kosztu egzekucji i do znacznego obniżenia wysokości opłaty ustalonej tym postanowieniem.

Skarżący zarzucił naruszenie art. 49 u.k.s.e. w brzmieniu obowiązującym do wejścia w życie ustawy z dnia 24 września 2004 r. także przez błędne ustalenie trzydziestokrotnej wysokości prognozowanego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w państwowej sferze budżetowej, która według jego wyliczenia wynosiła w 2004 r. 41 890,50 zł. Jeżeli wyliczenie to jest poprawne, to nie świadczy, że w takiej wysokości powinna zostać ustalona opłata egzekucyjna obciążająca dłużnika. Zgodnie z tym co wyżej powiedziano, uwzględnienie

okoliczności, w jakich doszło do ustalenia kosztu egzekucji przez Komornika, wysokość opłaty egzekucyjnej obciążającej dłużnika powinna być znacznie niższa.

Dla rozpoznania skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia wystarczające jest uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody spowodowanej przez wydanie orzeczenia, którego skarga dotyczy (art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c.). Skarga wniesiona przez dłużnika spełnia ten warunek. Należy jednakże zauważyć, że szkodą wyrządzoną dłużnikowi, którą spowodowało zaskarżone postanowienie, może być jedynie różnica między wysokością kosztu egzekucji ustalonego przez Komornika a wysokością tego kosztu, którą bez naruszenia prawa powinien był ustalić Sąd. Dochodząc naprawienia tej szkody dłużnik obowiązany będzie wykazać rzeczywiste jej poniesienie.

Kierując się przytoczonymi względami Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji (art. 424¹¹ § 2 k.p.c.).